

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

556. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO A SOCIÁLNÍHO VÝBORU –
INTERACTIO, 2. 12. 2020–3. 12. 2020

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu **Směrem ke strategii EU pro posílení zelených dovedností a kompetencí ve prospěch všech**

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2021/C 56/01)

Zpravodajka: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	20. 2. 2020
Právní základ	čl. 32 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato v sekci	11. 11. 2020
Přijato na plenárním zasedání	2. 12. 2020
Plenární zasedání č.	556
Výsledek hlasování	241/4/8
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV zdůrazňuje, že **environmentální odpovědnost je povinností každého jednotlivce**. Udržitelný environmentální rozvoj vyžaduje radikální sociální změnu, včetně individuálních a kolektivních změn našeho způsobu myšlení, chování, způsobu života a rovněž změn v sociálním, politickém a ekonomickém uspořádání našich zemí a společností.

1.2. EHSV naléhavě vyzývá členské státy, aby se zapojením sociálních partnerů a příslušných zainteresovaných stran vypracovaly účinné vnitrostátní strategie s cílem podniknout kroky k urychlenému provedení **cílů udržitelného rozvoje OSN**, jež vyžadují, aby země přijaly opatření týkající se rovného přístupu k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání (cíl č. 4) a změny klimatu (cíl č. 13). Konkrétně dílčí cíl č. 13.3 uvádí, že je třeba „[z]kvalitnit vzdělanost, informovanost a lidské a institucionální kapacity v souvislosti se zmírňováním změny klimatu, přizpůsobováním se, snižováním dopadu a včasným varováním“. Dílčí cíl č. 4.7 stanoví, že je třeba „zajistit, aby všichni studující nabývali znalostí a dovedností potřebných k prosazování udržitelného rozvoje“, což má nejen posílit soubor dovedností a oživit ekonomiku, ale také podpořit cíle **globálního občanství a míru**. Při této změně má zásadní význam vzdělávání, které přesahuje rámec pouhého zabývání se environmentálními otázkami v učebních osnovách.

1.3. EHSV vyzývá Evropskou komisi a členské státy k provádění první zásady **evropského pilíře sociálních práv**, jejímž cílem je zajistit, aby kvalitní a inkluzivní vzdělávání, odborná příprava a celoživotní učení byly právem pro všechny v Evropě, k jejímu uplatňování s cílem zlepšit zajišťování zelených dovedností a kompetencí v zájmu ochrany životního prostředí a profesních dovedností pro všechny v zájmu podpory dodržování této zásady pomocí udržitelného veřejného financování dohodnutého se sociálními partnery a občanskou společností.

1.4. Výbor se domnívá, že zelené dovednosti, environmentální odpovědnost a udržitelný rozvoj je třeba plošně zahrnout do výsledků učení (znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty) ve formálním, informálním a neformálním učení účastníků vzdělávání všech věkových kategorií v každé oblasti vzdělávání, učňovské přípravy a programu školení zaměstnanců v rámci ekologických odvětví i mimo ně.

1.5. Připomíná Evropské komisi a členským státům, aby politiky v oblasti ochrany životního prostředí lépe provázaly s politikami zaměstnanosti a vzdělávacími politikami, což by mělo také pomoci soustředit se na předvídaní dovedností a jejich rozvoj v případě nezaměstnaných osob i pracujících, jejichž odborná příprava by měla zahrnovat i environmentální odpovědnost a měla by být zaměřena konkrétně na zelené dovednosti. Má to zásadní význam pro zajištění toho, aby změna klimatu v učení a ve výuce byla sladěna s demokratickou školní kulturou a se vzdělávacím prostředím „zelené kultury“, v němž dochází k **vytváření zelených škol**, které jsou díky tomu, že mají odpovídající infrastrukturu pro uvědomování si otázek klimatu a zachovávání životního prostředí, provozovány udržitelným způsobem v partnerství se všemi zúčastněnými stranami školy a připravují žáky na boj proti změně klimatu v jejich úloze aktivních občanů a v jejich budoucích zaměstnáních.

1.6. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby provedla **výzkum na úrovni EU** týkající se rozvoje zelených dovedností a kompetencí v rámci členských států a aby se tento výzkum stal východiskem její strategie příslušné politiky. Klíčovým zdrojem informací o environmentálních otázkách jsou pro studenty, zejména v době „všeznákovského“ internetu, sociálních médií a falešných zpráv, školy. Je však zapotřebí více informací o politikách členských států EU z hlediska začleňování informovanosti o změně klimatu, environmentální odpovědnosti a udržitelného rozvoje, jakož i zelených dovedností a kompetencí do vzdělávacích politik a vzdělávacích osnov předškolního vzdělávání, všeobecného vzdělávání a vysokoškolského vzdělávání. Tento výzkum by měl být zaměřen i na sociální a profesní zelené dovednosti a kompetence v odvětví odborného vzdělávání a přípravy, počátečního odborného vzdělávání a přípravy a dalšího vzdělávání a odborné přípravy, jakož i v programech prohlubování dovedností a změny kvalifikace nezaměstnaných osob a pracujících.

1.7. EHSV připomíná, že zelené dovednosti a kompetence jsou nezbytné pro všechny občany, mladšího i staršího věku. Proto je třeba věnovat více pozornosti jejich zajišťování v souladu s prováděním **rámcu klíčových kompetencí** ⁽¹⁾ u všech typů vzdělávání v zájmu zlepšení občanských kompetencí, jichž je zapotřebí k převzetí odpovědnosti za životní prostředí, a „matematických kompetencí a kompetencí v oblasti přírodních věd, technologií a inženýrství“ potřebných na podporu environmentální udržitelnosti, zejména v případě vědeckého a technologického pokroku. Zelené dovednosti a otázky environmentální odpovědnosti by navíc měly být začleněny do všech předmětů, zejména do zeměpisu, etiky a filozofie.

1.8. Výbor vítá, že nová evropská agenda dovedností ⁽²⁾ vypracovaná Evropskou komisí (2020) je zaměřena na zelené dovednosti, lituje však toho, že nestanoví zemím cíl spočívající v podílu dospělých osob účastnících se kvalitní a inkluzivní odborné přípravy zaměřené na alespoň základní zelené dovednosti a kompetence, i když je v ní navržen cíl účasti dospělých osob v odborné přípravě pro základní digitální dovednosti.

1.9. EHSV vítá, že Zelená dohoda pro Evropu ⁽³⁾ (2019) představuje komplexní strategii EU pro boj proti změně klimatu a pro ochranu životního prostředí s cílem dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality EU a že uvádí různé strategie, po nichž budou následovat připravované právní předpisy, finanční prostředky a vnitrostátní reformy. Výbor vyzývá členské státy, aby vypracovaly vnitrostátní politiky, které by byly zaměřené také na vzdělávání ohledně environmentální

⁽¹⁾ Úř. věst. C 189, 4.6.2018, s. 1.

⁽²⁾ COM(2020) 274 final.

⁽³⁾ COM(2019) 640 final.

odpovědnosti a zelených dovedností, jakož i na **proaktivní prohlubování dovedností a změnu kvalifikace** s cílem usnadnit spravedlivý přechod na zelenou ekonomiku pro všechny, zejména pro pracovníky v upadajících odvětvích. EHSV připomíná, že tyto reformy musí probíhat v rámci účinného sociálního dialogu s odborovými organizacemi učitelů a zaměstnanců a se zaměstnavateli a po konzultacích s příslušnými organizacemi občanské společnosti.

1.10. EHSV vítá návrh, aby Zelená dohoda pro Evropu vedla k vytvoření „**evropského rámce kompetencí**“, a doporučuje, aby Komise zajistila, že jej bude možné uplatnit na **formální, informální a neformální** učení podle „otevřené metody spolupráce“, jež by zahrnovala zástupce ministerstev školství, sociální partnery z odvětví vzdělávání a odborné přípravy a další příslušné zúčastněné strany, například nevládní mládežnické organizace a nevládní organizace působící v oblasti vzdělávání.

1.11. EHSV rovněž vítá, že Evropský parlament přijal usnesení o Zelené dohodě pro Evropu ⁽⁴⁾, v němž zdůraznil, že součástí této **průmyslové strategie** musí být dopady na pracovníky, jakož i jejich **proškolení, rekvalifikace a rozšíření dovedností** ⁽⁵⁾, přičemž EHSV podporuje regionální dimenzi této strategie a spolehlivou správu zahrnující sociální dialog. Zdůrazňuje, že i podniky musí vypracovat strategie v oblasti ochrany životního prostředí, v jejímž zájmu je rozvoj dovedností nutný i pro zaměstnavatele.

1.12. Výbor vyzývá budoucí předsednictví Rady EU a Evropskou komisi k zesílení spolupráce mezi **Radou ve složení pro vzdělávání, Radou ve složení pro zaměstnanost a Radou ve složení pro životní prostředí**, aby subjekty přijímající rozhodnutí na nejvyšší úrovni propojily boj proti změně klimatu a význam zajištění zelených dovedností a kompetencí pro všechny věkové kategorie ve všech formách a typech odvětví vzdělávání a odborné přípravy.

1.13. EHSV vyzývá k přijetí **komplexní strategie na úrovni EU**, například v podobě doporučení Rady, přičemž tato strategie by se věnovala zlepšení vzdělávání a odborné přípravy v oblasti zelených dovedností a kompetencí, vytvoření strategií zelených škol a zajištění prohlubování dovedností a změny kvalifikace pro dospělé na pracovišti a mimo něj, pokud jde o dovednosti potřebné k ochraně životního prostředí, pro společnost a k ekologizaci ekonomiky. Navrhujeme, aby takové doporučení Rady vycházelo z doporučení nové evropské agendy dovedností a bylo zaměřeno na to, jakým způsobem lze u každého jednotlivce rozvíjet ekologický postoj, aby se environmentální odpovědnost stala v rámci vzdělávání a odborné přípravy v Evropském prostoru vzdělávání průřezovou kompetencí, jakož i na rovnost v oblasti rozvoje zelených dovedností u všech věkových kategorií, a zejména u socioekonomicky znevýhodněných skupin. K provádění strategie tímto způsobem je rovněž potřeba, aby toto zlepšení vzdělávání a odborné přípravy bylo doprovázeno udržitelnými a přiměřenými technickými, finančními a personálními zdroji a financováno z veřejného rozpočtu.

1.14. EHSV se domnívá, že členské státy by měly zavést komplexní politiky a financování s cílem **podpořit počáteční a další odborný rozvoj učitelů a školitelů v oblasti ochrany životního prostředí** coby průřezového tématu pro učitele všech předmětů na všech úrovních a ve všech typech vzdělávání a odborné přípravy, jakož i specifickou odbornou přípravu v oblasti zelených dovedností a kompetencí. Členské státy by měly rovněž zajistit, že učitelům a školitelům bude poskytnuta odpovídající profesionální podpora a relevantní a aktuální výukové materiály, nástroje, metody a výukové postupy k tomuto tématu.

1.15. EHSV připomíná, že získávání zelených dovedností na pracovišti by zvýšilo odolnost a přizpůsobivost pracovníků, vedoucích pracovníků a zúčastněných stran a současně by přispělo k zelenému růstu. Vyzývá k podpoře spolupráce a sdružování zdrojů mezi podniky (především malými a středními podniky) s cílem splnit potřeby v oblasti odborné přípravy v souvislosti se sociálními a odbornými zelenými dovednostmi a kompetencemi.

1.16. EHSV vyzývá k zajištění **financování zelených dovedností a kompetencí v oblasti ochrany životního prostředí ze strany EU**, tedy že by program Erasmus+, fond ESF+, balíček ozdravných opatření a Fond pro spravedlivou transformaci měly být zaměřeny na poskytování finanční podpory na rozvoj zelených dovedností účastníků vzdělávání všech věkových kategorií.

⁽⁴⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. ledna 2020 o Zelené dohodě pro Evropu.

⁽⁵⁾ Zvýrazněno Výborem.

1.17. EHSV vyzývá k **ekologizaci evropského semestru** ⁽⁶⁾ a žádá Komisi, aby spolupracovala s ministerstvy školství, příslušnými sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti při stanovování doporučení pro jednotlivé země určených členskými státy EU, která se budou týkat lepšího zajištění zelených dovedností a kompetencí na všech úrovních a ve všech typech vzdělávání a odborné přípravy, a to od **předškolního vzdělávání přes vysokoškolské vzdělávání až po vzdělávání dospělých**, a budou zohledňovat účinnou podporu pro dospělé na pracovišti a mimo něj.

2. Obecné připomínky

2.1. Řešení změny klimatu má obrovský dopad na sociální podmínky, vzdělávání, zaměstnanost a trh práce. Rok 2019 se v Evropě vyznačoval obzvláště významnou mobilizací občanů, zejména ze strany studentů, kteří žádali veřejné orgány, aby přijaly naléhavá a ambiciózní opatření pro řešení změny klimatu. Environmentální odpovědnost a zelené dovednosti potřebují všichni, spotřebitelé i občané obecně, jakož i tvůrci politik, podniky a pracovníci. Jsou nezbytné v každém odvětví a při každé činnosti, a to jak v pracovním životě (zahrnujícím úkoly od strategického plánování a inovací po práci na nejnižší úrovni v továrnách a službách), tak i v každodenním životě (například v domácnosti, dopravě a spotřebě), převážně jako nedílná součást každého povolání, ačkoli některá pracovní místa lze považovat za „specializovaná v oblasti ochrany životního prostředí“.

2.2. Narušení ekonomik, které způsobila pandemie onemocnění COVID-19, by nemělo vést k tomu, že se politika v oblasti klimatu stane pro vlády a občany v celé Evropě méně významnou. Evropští politici, podniky, tvůrci právních předpisů a aktivisté vyzvali své vedoucí představitele, aby zajistili ekologické investice s cílem znovu nastartovat růst po koronavirové pandemii. Vycházeli při tom z předpokladu, že boj proti změně klimatu a podpora biologické rozmanitosti přispějí k vybudování silnějších hospodářství. Balíčky fiskálních stimulačních opatření po pandemii onemocnění COVID-19 poskytnou příležitost zahájit transformační a zelené oživení díky vytvoření zelených pracovních míst.

2.3. Současně došlo v několika zemích k rozsáhlým protestům v důsledku fiskálních a sociálních reforem, které část jejich obyvatel vnímá jako nespravedlivé. Tento nedávný vývoj ukazuje, že jsou naléhavě zapotřebí ambiciózní a významné politiky v oblasti klimatu, které by měly podporovat nejzranitelnější regiony, odvětví, pracovníky a občany obecně a jejich začlenění. Politiky v oblasti klimatu mají samozřejmě **dopad na formální, informální a neformální učení účastníků vzdělávání všech věkových kategorií**, a zelené dovednosti, environmentální odpovědnost a udržitelný rozvoj je třeba plošně zahrnout do výsledků učení (znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty) v každé oblasti vzdělávání, učňovské přípravy a programu školení zaměstnanců v rámci ekologických odvětví i mimo ně. Zelené dovednosti a kompetence je třeba považovat za takové, které společnost a hospodářství potřebují v souvislosti s environmentálními požadavky. Environmentální problematika zahrnuje širokou škálu problémů od změny klimatu a znečištění po přírodní zdroje a biologickou rozmanitost.

2.4. Při zvyšování informovanosti o problémech v oblasti životního prostředí a utváření postojů a chování, které mohou vést ke změně, hraje zásadní úlohu vzdělávání. Ačkoli mnoho patnáctiletých dospívajících vidí svou budoucnost z environmentálního hlediska pesimisticky ⁽⁷⁾, podle organizace OECD ⁽⁸⁾ již mnoho zemí začlenilo **environmentální témata do svých učebních osnov** a zabývá se otázkami, jako jsou recyklace, vzorce každodenní spotřeby a udržitelné chování. Klíčovým zdrojem informací o environmentálních otázkách jsou pro studenty školy. Jsou také místem pro výchovu odpovědných a kriticky uvažujících občanů, kteří si jsou vědomi příčin a důsledků environmentálních problémů a chápou je a kteří mají rovněž znalosti, dovednosti a postoje potřebné k nalezení udržitelnějších řešení. Je však zapotřebí více informací o politikách členských států EU z hlediska začleňování informovanosti o změně klimatu, environmentální odpovědnosti a udržitelného rozvoje, jakož i zelených dovedností a kompetencí do vzdělávacích osnov předškolního vzdělávání, všeobecného vzdělávání a vysokoškolského vzdělávání.

⁽⁶⁾ Rada ve složení pro životní prostředí, 5. března 2019.

⁽⁷⁾ OECD (2019), Avvisati, F., Is there a generational divide in environmental optimism? (Existuje generační propast ve věci environmentálního optimismu?), PISA in Focus, č. 95.

⁽⁸⁾ OECD (2014), Trends shaping education 2014 Spotlight 4 (Trendy utvářející vzdělávání 2014, Spotlight 4).

2.5. Zelené dovednosti a kompetence jsou nezbytné pro všechny občany, mladšího i staršího věku. Jedná se o průřezový pojem, jímž se rozumí schopnost včlenit environmentální aspekty do ostatních dovedností, což vyžaduje dostatečné pochopení environmentální problematiky a znalosti o ní, současně však také dobré základy obecných a pracovních dovedností. V rámci klíčových kompetencí⁽⁹⁾ se uvádí, že *matematická kompetence a kompetence v oblasti přírodních věd, technologií a inženýrství* musí podporovat environmentální udržitelnost, zejména v případě vědeckého a technologického pokroku, a že k převzetí odpovědnosti za životní prostředí je zapotřebí občanských kompetencí. Kompetence v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky jsou důležitým základem pro pochopení environmentální problematiky i pro hledání řešení problémů. Stejně důležité jsou i takové kompetence, jako je kritické myšlení, tvořivost a spolupráce/týmová práce, neboť umožňují environmentálně uvědomělé a aktivní občanství.

2.6. Organizace OECD uvádí, že ačkoli ve většině zemí jen menšina škol vyučuje předměty věnované životnímu prostředí, toto téma se často probírá v rámci jiné části hlavních učebních osnov a mnoho škol nabízí mimoškolní aktivity zaměřené na životní prostředí⁽¹⁰⁾. Stále však neexistuje specializovaný **mezinárodní výzkum** zaměřený na vnitrostátní strategie a školní osnovy v oblasti vědy o životním prostředí, environmentálních postojů a specifického rozvoje poskytování zelených dovedností a jejich hodnocení. EHSV proto vyzývá Evropskou komisi, aby zadala výzkum týkající se rozvoje zelených dovedností a kompetencí v rámci členských států a aby se tento výzkum stal východiskem její strategie.

2.7. Ekologizace ekonomiky znamená produkci výrobků a poskytování služeb s menší spotřebou energie, menším množstvím surovin a sníženými emisemi uhlíku. Týká se všech hospodářských činností ve všech odvětvích a oblast její působnosti zahrnuje pracovníky i spotřebitele⁽¹¹⁾. Přechod na nízkouhlíkové hospodářství s sebou nese strukturální změny napříč odvětvími a povoláními, neboť se objevují nová zelená povolání či roste poptávka po nich. Nejvíce žádoucí je však ekologizace stávajících povolání. To se projevuje v **nových souborech dovedností, jež vyžadují aktualizaci školních osnov**, nebo dokonce nové kvalifikace na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy.

2.8. U každého povolání existují konkrétní environmentální aspekty, které je třeba zohledňovat. Zatímco ekologizace ekonomiky vede ke vzniku potřeby dovedností, zejména ve specifických odvětvích, jako jsou energetika a účinné využívání zdrojů, stavebnictví nebo výroba, přechod na oběhové hospodářství vyžaduje nové zelené dovednosti v široké škále odvětví. Tyto nové soubory dovedností se musí rovněž odrážet v různých odvětvích vzdělávání, včetně odborného vzdělávání a přípravy (OVP), které sahají od počátečního odborného vzdělávání a přípravy (počáteční OVP) po další vzdělávání a odbornou přípravu (další OVP) a osnovy učňovské přípravy. Tyto nové zelené dovednosti mohou pokrývat velmi technické a specifické pracovní dovednosti i „sociálnější“ dovednosti, jako je odpovědné využívání zdrojů, které mohou být důležité napříč povoláními, hierarchickými úrovněmi a odvětvími⁽¹²⁾.

2.9. Stále neexistuje **komplexní strategie na úrovni EU**, jako jsou například doporučení Rady, která by se věnovala zlepšení vzdělávání a odborné přípravy v oblasti zelených dovedností a kompetencí, vytvoření strategií zelených škol a zajištění prohlubování dovedností a změny kvalifikace pro dospělé na pracovišti a mimo něj, pokud jde o dovednosti potřebné k ochraně životního prostředí, pro společnost a k ekologizaci ekonomiky. Výbor vítá, že nová evropská agenda dovedností⁽¹³⁾ vypracovaná Evropskou komisí (2020) je zaměřena na zelené dovednosti, lituje však toho, že nestanoví zemím cíl spočívající v podílu dospělých osob s alespoň základními zelenými dovednostmi a kompetencemi, i když je v ní navržen cíl účasti dospělých osob v odborné přípravě v oblasti základních digitálních dovedností. Navrhujeme, aby doporučení Rady vycházelo z doporučení nové evropské agendy dovedností a bylo zaměřeno na to, jakým způsobem lze

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 189, 4.6.2018, s. 1.

⁽¹⁰⁾ OECD (2012), How „green“ are today's 15-year-olds? (Jak „zelení“ jsou dnešní patnáctiletí?), PISA in Focus, č. 15.

⁽¹¹⁾ Eurofound (2011), Industrial relations and sustainability: the role of social partners in the transition towards a green economy (Pracovní vztahy a udržitelnost: úloha sociálních partnerů při přechodu na zelenou ekonomiku).

⁽¹²⁾ Cedefop (2019), Skills for green jobs: 2018 update (Dovednosti pro zelená pracovní místa: aktuální informace z roku 2018). European synthesis report. (Dovednosti pro zelená pracovní místa: aktuální informace z roku 2018. Evropská souhrnná zpráva). Výzkum střediska Cedefop se věnuje vývoji v Německu, Dánsku, Španělsku, Estonsku, Francii a Spojeném království.

⁽¹³⁾ COM(2020) 274 final.

u každého jednotlivce rozvíjet ekologický postoj, aby se environmentální odpovědnost stala v rámci vzdělávání a odborné přípravy v Evropském prostoru vzdělávání průřezovou kompetencí, jakož i na rovnost v oblasti získávání zelených dovedností u všech věkových kategorií, pohlaví a socioekonomicky znevýhodněných skupin.

2.10. Přechod na oběhové a nízkouhlíkové hospodářství nevyhnutelně povede ke změně struktur odvětví a zaměstnanosti a ke vzniku příležitostí, ale také problémů, včetně upadajících odvětví a odvětví čelících problémům při nábore pracovníků. Z tohoto hlediska by individuálně přizpůsobený přístup ke zranitelnějším skupinám dospělých, jako jsou osoby s nízkou kvalifikací⁽¹⁴⁾, přinesl dodatečné sociálně-ekonomické výhody.

2.11. Měly by být zavedeny komplexní politiky a financování s cílem podpořit počáteční a další odborný rozvoj učitelů a školitelů v oblasti ochrany životního prostředí coby průřezovém tématu pro učitele všech předmětů na všech úrovních a ve všech typech vzdělávání a odborné přípravy, jakož i specifickou odbornou přípravu v oblasti zelených dovedností a kompetencí. Mělo být rovněž zajištěno, že učitelům a školitelům bude poskytnuta odpovídající profesionální podpora a relevantní a aktuální výukové materiály, nástroje, metody a výukové postupy k tomuto tématu.

2.12. Podle nedávného průzkumu⁽¹⁵⁾ jsou programy odborné přípravy v oblasti rozvoje dovedností nezaměstnaných nebo pracujících obecně jen zřídka specificky zaměřeny na zelené dovednosti, ačkoli odvětvové organizace a charitativní či neziskové organizace jsou někdy v rozvoji těchto dovedností aktivní. To možná odráží slabé propojení, které bylo zjištěno mezi politikami významnými pro životní prostředí a politikami zabývajícími se zaměstnaností a dovednostmi, včetně předvídání dovedností. Ve zkoumaných zemích se právní předpisy, politiky a strategie jen výjimečně zaměřují pouze na zelené dovednosti a zelená pracovní místa. Současně jsou vzácné subvence a pobídky určené společnostem za účelem rozvoje zelených dovedností.

3. Konkrétní připomínky

3.1. EHSV zdůrazňuje, že **cíle udržitelného rozvoje stanovené OSN** vyžadují, aby země přijaly opatření týkající se rovného přístupu k inkluzivnímu vzdělání (cíl č. 4) a změny klimatu (cíl č. 13). Konkrétně dílčí cíl č. 13.3 uvádí, že je třeba „[z]kvalitnit vzdělanost, informovanost a lidské a institucionální kapacity v souvislosti se zmírňováním změny klimatu, přizpůsobováním, snižováním dopadu a včasným varováním“. Dílčí cíl č. 4.7 stanoví, že je třeba „zajistit, aby všichni studující nabývali znalostí a dovedností potřebných k prosazování udržitelného rozvoje“, což má nejen posílit soubor dovedností a oživit ekonomiku, ale také podpořit cíle **globálního a aktivního demokratického občanství a míru**.

3.2. EHSV zdůrazňuje, že je potřeba provést první zásadu **evropského pilíře sociálních práv**, jejímž cílem je zajistit, aby kvalitní a inkluzivní vzdělávání, odborná příprava a celoživotní učení byly právem pro všechny v Evropě v souvislosti se zlepšováním zajišťování zelených dovedností a kompetencí pro všechny, a podpořit dodržování této zásady pomocí udržitelného veřejného financování dohodnutého se sociálními partnery a občanskou společností.

3.3. EHSV vítá, že Zelená dohoda pro Evropu⁽¹⁶⁾ zveřejněná dne 11. prosince 2019 představuje komplexní strategii EU pro boj proti změně klimatu a pro ochranu životního prostředí s cílem dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality EU a že uvádí různé strategie, po nichž budou následovat připravované právní předpisy, finanční prostředky a vnitrostátní reformy. EHSV je obzvláště potěšen tím, že Zelená dohoda pro Evropu klade důraz na skutečnost, že „[š]koly, vzdělávací instituce a vysoké školy mají dobré předpoklady pro to, aby zapojily žáky, rodiče a širší komunitu do změn, které jsou pro úspěšnou transformaci nezbytné.“ Zelená dohoda pro Evropu také zdůrazňuje, že je důležité aktivní prohlubování dovedností a změna kvalifikace s cílem usnadnit spravedlivý přechod na zelenou ekonomiku pro všechny, zejména pro pracovníky v upadajících odvětvích.

⁽¹⁴⁾ Viz Cedefop (2020), Empowering adults through upskilling and reskilling pathways, Volume 1: adult population with potential for upskilling and reskilling, for a comprehensive overview of low-skilled adults in the EU 27 and the UK (Posílení postavení dospělých pomocí prohlubování dovedností a změny kvalifikace, díl 1: dospělá populace s potenciálem k prohloubení dovedností a změně kvalifikace pro účely komplexního přehledu dospělých s nízkou kvalifikací v EU-27 a Spojeném království).

⁽¹⁵⁾ Cedefop (2019), Skills for green jobs: 2018 update (Dovednosti pro zelená pracovní místa: aktuální informace z roku 2018). European synthesis report. (Dovednosti pro zelená pracovní místa: aktuální informace z roku 2018. Evropská souhrnná zpráva). Tento výzkum se věnuje vývoji v Německu, Dánsku, Španělsku, Estonsku, Francii a Spojeném království.

⁽¹⁶⁾ COM(2019) 640 final.

3.4. Zelená dohoda pro Evropu oznamuje plán Evropské komise vypracovat „**evropský rámec kompetencí**, který napomůže rozvoji a hodnocení znalostí, dovedností a postojů v oblasti změny klimatu a udržitelného rozvoje. Rovněž poskytne podpůrné materiály a usnadní výměnu osvědčených postupů v evropských sítích vzdělávacích programů pro učitele.“ EHSV tento návrh vítá a doporučuje, aby Komise vypracovala rámec kompetencí, který by bylo možné uplatnit na **formální, informální a neformální učení** podle otevřené metody spolupráce, jež by zahrnovala zástupce ministerstev školství, sociální partnery z odvětví vzdělávání a odborné přípravy a další příslušné zúčastněné strany, jako jsou nevládní organizace pracující s mladými lidmi a působící v oblasti vzdělávání.

3.5. Z hlediska formálního učení jsou zelené dovednosti a zaměření na změnu klimatu v učení a při výuce doprovázeny zajištěním demokratičtějšího provozu škol, vzdělávacím prostředím „zelené kultury“, které vede k **vytváření zelených škol**, jež jsou díky tomu, že mají odpovídající infrastrukturu pro uvědomování si otázek klimatu a zachovávání životního prostředí, provozovány udržitelným způsobem v partnerství s celou školní komunitou a jež žáky připravují na boj proti změně klimatu v jejich úloze aktivních občanů a v jejich budoucích zaměstnáních.

3.6. Zelené dovednosti je třeba rozvíjet v rámci vnitrostátních **strategií pro aktivní vzdělávání/odbornou přípravu a dovednosti** ve spolupráci s příslušnými subjekty jako součást účinného sociálního dialogu a v konzultaci s příslušnými organizacemi občanské společnosti – včetně studentů, mladých lidí, učitelů a organizací rodičů – s cílem prosazovat nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje a podporující sociální začlenění. Tyto strategie je rovněž třeba utvářet a udržovat aktuální tím, že budou vycházet z účelného systému pro předvídaní dovedností a sladění nabízených a požadovaných dovedností⁽¹⁷⁾, jehož součástí budou všechny příslušné zúčastněné strany, zejména sociální partneři a nevládní organizace pracující s mladými lidmi a působící v oblasti vzdělávání, a který zohlední další politické cíle, jako jsou cíle týkající se vzdělávání, zaměstnanosti, ochrany životního prostředí, oběhového hospodářství a migrace. To by umožnilo včasné a cílené poskytování vzdělávání a odborné přípravy v oblasti zelených dovedností, které by splňovaly potřeby společnosti a ekonomiky. Z hlediska vnímání přechodu na oběhové hospodářství jako strategického cíle pro členské státy by podpora poskytování zelených dovedností měla být také v souladu s vnitrostátními strategiemi růstu, aby se zajistilo, že iniciativy týkající se vzdělávání a odborné přípravy splňují vnitrostátní strategické cíle.

3.7. Kromě formálního vzdělávání přispívají ke vzdělávání v zájmu občanství v oblasti životního prostředí i struktury neformálního učení, neboť nabízejí příležitosti a předpoklady umožňující mladým lidem získat soubor znalostí, jakož i dovednosti, hodnoty, postoje a ekologická opatření nezbytná k tomu, aby se člověk stal občanem angažovaným v oblasti životního prostředí. „Občan angažovaný v oblasti životního prostředí má navíc silnější postavení a motivaci zapojit se do společnosti jako iniciátor změn usilující o řešení soudobých ekologických problémů, předcházení vzniku nových problémů a dosažení udržitelnosti a obnovy našich (lidských) vztahů s přírodou. K rozvoji kompetencí mladých lidí k aktivní občanské účasti, jež je nezbytná pro dosažení environmentální a sociální změny, může přispívat také pedagogika zahrnující místně podmíněné vzdělávání, vzdělávání v oblasti občanské ekologie, pedagogika v oblasti ekologické spravedlnosti, kompetence k přijímání opatření a společenskovední, badatelsky orientované učení⁽¹⁸⁾.“ Je proto životně nutné podporovat **programy a organizace zaměřené na neformální vzdělávání využívající metody prohlubování dovedností**, neboť doplňují formální vzdělávání ve školách.

3.8. Na základě příkladu historicky prvního **společného zasedání Rady**, na kterém se v roce 2019 sešli ministři financí a školství zemí EU⁽¹⁹⁾, Výbor vyzývá budoucí předsednictví Rady EU a Evropskou komisi k zesílení spolupráce mezi Radou ve složení pro vzdělávání, Radou ve složení pro zaměstnanost a Radou ve složení pro životní prostředí, aby subjekty přijímající rozhodnutí na nejvyšší úrovni propojily boj proti změně klimatu a význam zajištění zelených dovedností a kompetencí pro všechny věkové kategorie.

⁽¹⁷⁾ Více informací o předvídaní dovedností a sladění nabízených a požadovaných dovedností v rámci systému správy komplexních dovedností viz webové stránky týkající se předvídaní dovedností a sladění nabízených a požadovaných dovedností střediska Cedefop. Ohledně významu předvídaní dovedností zaměřeného na zelené dovednosti viz Cedefop (2019), Skills for green jobs: 2018 update (Dovednosti pro zelená pracovní místa: aktuální informace z roku 2018).

⁽¹⁸⁾ Paraskeva-Hadjichambi D. et al. (2020) Educating for Environmental Citizenship in Non-formal Frameworks for Secondary Level Youth. In: Hadjichambis A. et al. (eds) Conceptualising Environmental Citizenship for 21st Century Education. Environmental Discourses in Science Education, vol. 4. Springer, Cham.

⁽¹⁹⁾ Společné zasedání ministrů školství a ministrů financí.

3.9. EHSV rovněž vítá, že Evropský parlament přijal usnesení o Zelené dohodě pro Evropu ⁽²⁰⁾, ve kterém zdůrazňuje, že „součástí této **průmyslové strategie** musí být náležitě zohlednění dopadů na pracovníky a zvážení nutnosti jejich **proškolení, rekvalifikace a rozšíření dovedností** ⁽²¹⁾; vyzývá Komisi, aby věnovala větší pozornost regionální dimenzi této strategie a zajistila, že nikdo ani žádný region nebude opomenut; trvá na tom, že strategie musí zahrnovat sociální dialog, do něhož budou plně zapojeni pracovníci“. Zdůrazňuje, že i podniky musí vypracovat strategie v oblasti ochrany životního prostředí, v jejímž zájmu je rozvoj dovedností nutný i pro zaměstnavatele.

3.10. Environmentální odpovědnost začíná poskytováním informací občanům o tom, která technická řešení je vhodné využívat v zájmu ekologizace ekonomiky, soukromého života a domácností. Za tímto účelem je nezbytné zavést opatření, aby podniky, veřejné subjekty a domácnosti měly k dispozici více technologických ekologických řešení, jakož i odbornou přípravu zaměřenou na využívání těchto technologických řešení pomocí učení praxí. Strategie spravedlivé transformace ⁽²²⁾ by proto měla **podporovat rozvoj kompetencí a dovedností dospělých všech věkových kategorií** na pracovišti i mimo něj a pomoci jim tak zvolit si povolání, uskutečnit přechod a vytvořit si v životě postoj podporující udržitelnost.

3.11. První zásada evropského pilíře sociálních práv se musí stát realitou, aby bylo zajištěno, že všichni dospělí budou mít na pracovišti i mimo něj rovný přístup ke kvalitní a inkluzivní odborné přípravě a celoživotnímu učení v souvislosti se zelenými dovednostmi, kompetencemi, zelenými technologiemi a odbornými a sociálními zelenými dovednostmi pro konkrétní povolání, což povede k uznání odborné přípravy ke zvýšení úrovně kvalifikace. Pracovníkům s jakoukoli úrovní dovedností a v podnicích všech velikostí, bez ohledu na odvětví a zeměpisnou oblast, v nichž pracují, by měla být poskytnuta účinná podpora pro snazší získání odborné přípravy v oblasti zelených dovedností a dovedností pro zelená pracovní místa. Tuto podporu je třeba rozvíjet jako vnitrostátní a odvětvovou strategii za účasti rad pro odvětvové dovednosti a sociálních partnerů, se zvláštním zaměřením na kvalitu odborné přípravy poskytovatelů.

3.12. EU musí oživit své investice s cílem snížit emise uhlíku a uhlíkovou stopu prostřednictvím projektů, které mohou rovněž vytvořit kvalitní pracovní místa. **Financování zelených dovedností a kompetencí v oblasti ochrany životního prostředí** je nezbytnou součástí programu Erasmus+ za účelem podpory projektů spolupráce v oblasti mládeže a vzdělávání v boji proti změně klimatu, mobility a výměny studentů, mladých lidí a pracovníků týkající se učení, vytvoření zelených škol a vzdělávání učitelů. EHSV bere na vědomí, že Komise usiluje o to, aby členským státům poskytla nové finanční zdroje pro zvýšení udržitelnosti školních budov a provozu škol s cílem mobilizovat v roce 2020 částku 3 miliardy EUR na investice do školní infrastruktury. Podporujeme to, že na poskytování finanční podpory na rozvoj zelených dovedností účastníků vzdělávání všech věkových kategorií jsou zaměřeny i další fondy EU, například ESF+, balíček ozdravných opatření a Fond pro spravedlivou transformaci. Současně je třeba zajistit udržitelné veřejné investice do vzdělávání a odborné přípravy ⁽²³⁾.

3.13. Podpora odborné přípravy dospělých je důležitým přínosem pro jednotlivce, zaměstnavatele a celé hospodářství v rámci zásadní **transformace světa práce**, která je motivována zejména změnou klimatu. **Financování prohlubování dovedností a změny kvalifikace** pracovní síly za pomoci fondu ESF+, ostatních evropských fondů, vnitrostátní podpory veřejných služeb zaměstnanosti a příspěvku zaměstnavatelů je nanejvýš důležité a mělo by být podpořeno účinnými strategiemi prohlubování dovedností a změny kvalifikace. Podporovat spolupráci a sdružovat zdroje mezi podniky s cílem splnit potřeby v oblasti odborné přípravy může být obzvláště užitečné pro malé a střední podniky, kterým chybí čas a zdroje na to, aby si odbornou přípravu zajistily samy ⁽²⁴⁾. Získávání zelených dovedností na pracovišti by zvýšilo odolnost a přizpůsobivost pracovníků, vedoucích pracovníků a zúčastněných stran a současně by přispělo k zelenému růstu.

⁽²⁰⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. ledna 2020 o Zelené dohodě pro Evropu.

⁽²¹⁾ Zvýrazněno Výborem.

⁽²²⁾ Mechanismus pro spravedlivou transformaci je součástí investičního plánu Zelené dohody pro Evropu a mobilizuje nejméně 100 miliard EUR na investice, aby poskytl dodatečnou cílenou podporu regionům, které jsou nejvíce zasaženy přechodem na klimaticky neutrální ekonomiku a které mají menší kapacity tuto výzvu zvládnout.

⁽²³⁾ Úř. věst. C 262, 25.7.2018, s. 1.

⁽²⁴⁾ Cedefop (2019), Skills for green jobs: 2018 update (Dovednosti pro zelená pracovní místa: aktuální informace z roku 2018). Výzkum se zabývá vývojem v Německu, Dánsku, Španělsku, Estonsku, Francii a Spojeném království.

3.14. EHSV vítá, že se dne 5. března 2020 sešla Rada ve složení pro životní prostředí a projednala Zelenou dohodu pro Evropu a **ekologizaci evropského semestru** ⁽²⁵⁾, a žádá Komisi, aby spolupracovala s ministry školství, příslušnými sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti při vypracovávání doporučení pro jednotlivé země určené členskými státy EU ohledně zlepšení poskytování zelených dovedností a kompetencí na všech úrovních a ve všech typech vzdělávání a odborné přípravy, a to od předškolního vzdělávání až po vysokoškolské vzdělávání a vzdělávání dospělých, při zohlednění účinné podpory pro dospělé na pracovišti a mimo něj.

V Bruselu dne 2. prosince 2020.

předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽²⁵⁾ Rada ve složení pro životní prostředí, 5. března 2019.